

més votada “si assumia els eixos clau del nostre programa”. Tanmateix, segons Muzzati, “seria positiu que el PPCV abandonara un temps el govern valencià i reflexionara de fora estant”, però ara bé, “no anirem contra ningú per sistema”.

Ni tan sols contra Ciutadans, aterrat com a Movimiento Ciudadano i presentat multitudinàriament a Fira València el 14 de desembre passat. Va assistir-hi Albert Rivera, els periodistes Juan Carlos Girauta i Anna Grau, l'ex-ministre socialista Antoni Asunción, la regidora independent a Altea (Marina Baixa) Carolina Punset i el cantant alcoià Francisco, ex-simpatitzant del PP que ara ha reconegut el seu desig de ser alcalde de València, una cursa en què podria coincidir amb Toni Cantó, possible candidat d'UPyD al cap i casal.

Asunción confessa que Ciutadans li recorda “el PSP de [Enrique] Tierno [Galván] i el PSOE de Felipe [González]” dels vuitanta. Respecte a la intenció de Francisco de liderar la llista de València, entén que “entre els desitjos i la realitat, acostuma a haver-hi una distància gran”, s'autodescarta com a cap de llista autonòmic de la formació i lloa sense parar Rivera, “un home fort, que té fusta”, i la proposta “nova i neta” que lidera.

L'aposta de Ciutadans al País Valencià és clara. Ja hi ha negociacions per a anar de la mà del Centre Democràtic Liberal (CDL), formació amb antics socialistes i –sobretot– antics populars que ja té regidors a Benetússer, Dénia o Benidorm, on és vice-alcalde Gemma Amor, escindida del PPCV un mes i mig abans de les eleccions del 2011 però que, amb els tres edils que va aconseguir, en té la clau.

A Amor li agrada “com s'expandeix Ciutadans, un partit més centrat que no UPyD, que és un projecte personalista de Rosa Díez, una persona intolerant en les seues formes”. “Hem d'eradicar els vicis dels grans partits, sobretot la corrupció, que en alguns casos sembla un tret identitari”. A l'entesa promoguda per Ciutadans Amor podria retrobar-se amb antics companys de partit, com ara Domingo Soler, de Torrevella (Baix Segura), president de la Federació de Partits Independents de la Comunitat Valenciana, que també hi ha encetat converses. Ja fa anys que Amor i ell van avisar el PPCV, #saldremos, i ara el PPCV vol fer-hi un #tripartitoruina, amb ells i UPyD.

“L'errada d'insinuar un tripartit afavoreix UPyD”

PEPE OLIVARES - EL PAÍS

Antonio Alaminos, catedràtic de sociologia matemàtica de la Universitat d'Alacant i ex-membre del gabinet tècnic del CIS, és un dels grans especialistes en investigació, anàlisi i prospectiva electoral al País Valencià. Afirmar que les eleccions del 2015 es presenten obertes com mai. Tant, que res no és descartable.

Les enquestes publicades darremament allunyen el PPCV de la majoria absoluta. A 500 dies de les eleccions valencianes, encara és a temps de mantenir-la?

—Ens trobem davant un escenari de participació electoral molt baixa, una situació excepcional. Les dades de les enquestes, per tant, són relativament irrealistes. Tot indica que el PSOE ja ha esmorteït la seua caiguda –va obtenir menys vots a les eleccions generals del 2011 que no a les municipals anteriors, una cosa

inèdita– i ara ens cal saber fins a quin punt es deteriorarà el PP, que va créixer a les generals respecte a les municipals del 2011. Aquesta és la qüestió principal: es deteriorarà tant el PPCV que malbarate la seua majoria absoluta?

—Què n'opineu?

—Hi ha l'antecedent de les eleccions generals de la primera meitat dels anys noranta, quan governava el PSOE i, en plena onada d'episodis de corrupció, no va patir l'erosió. Els seus electors van optar per abstencions selectives, per

exemple als comicis europeus del 1994, però entre les eleccions del 1993 i les del 1996, el PSOE fins i tot va ser capaç de guanyar vots. Pel que fa al PP, la corrupció mai no l'ha penalitzat gens, però la connexió entre la crisi econòmica tan severa i la irrupció del moviment 15M ha produït una conseqüència empírica segons la qual, entre les raons de la crisi, hi ha la part financera i la part política. Es considera que la corrupció dels polítics és un dels motius de la crisi, i aquesta connexió, encara més a la Comunitat Valenciana, pot tenir molts efectes. La incertesa és molt elevada precisament a causa de l'electorat del PPCV, que mostra una gran volatilitat.

—D'acord.

—Així com abans podíem encertar un resultat electoral amb sis mesos o un any d'antelació, ara costa molt de predir-ne la tendència. A més, determinats partits són proclius al suïcidi, a matar-se entre els seus militants, i el PSPV de la ciutat d'Alacant és un dels millors exemples. Si les eleccions autonòmiques foren avui, el PP tindria una majoria insuficient per a governar en solitari, però això no significa que UPyD, Compromís i Esquerra Unida experimentarien grans pujades de vot. Els seus són *increments fantasma*, induïts per la previsió d'una participació baixa. No augmenten tant en nombre de vots com en percentatge.

—I tot just això fa pensar en un hipotètic tripartit.

—Sí, però alerta, perquè sempre que es parla de coalicions abans d'unes eleccions, els partits respectius no sumen vots, sinó que en resten. Es tracta d'electorats diferents i n'hi ha a què no els semblarà bé una entesa explícita, abans d'anar a les urnes. Donar per fet el tripartit afecta l'electorat propi i mobilitza els altres. Podria beneficiar UPyD, per exemple.

—De quina manera?

—Els electors, davant una situació de blocatge, solen triar l'opció menys dolenta. És el mateix que passa en els processos en què s'ofereixen ternes de candidats per a ocupar una plaça, com ara als tribunals de justícia: si hi ha dos candidats bons i un tercer que no ho és tant, però el tribunal no es posa d'acord sobre quin dels dos primers escollir, de vegades es decanta pel menys bo. UPyD pot ser l'opció menys bona per a molts electors i, a la fi, esdevenir necessària

PEPE OUVARES - EL PAÍS

per a la governabilitat. En aquest cas, segurament faria tal com ha fet allà on s'ha trobat en aquesta cruïlla: donar suport extern a la força més votada, que tornaria a ser el PP. L'errada estratègica d'insinuar un tripartit afavoreix UPyD.

—Llavors, veieu UPyD plenament consolidada al País Valencià, malgrat l'escassa estructura territorial i l'absència de representació a les Corts.

—I tant. Dependrà de com jugue les seues cartes, però és un dels nous actors que tindrà molt a dir. Els actors clàssics estan malmesos: el PP, per la seua tasca de govern, i el PSPV perquè, a més de la crisi estructural que pateix de fa anys, no té un candidat prou carismàtic. D'altra banda, com us deia, Compromís i Esquerra Unida no guanyen gaires votants, sinó que creixen per la desafecció generalitzada i el previsible augment de l'absència. L'escenari és força complex.

—I per si no en teníem prou, sorgeix Movimiento Ciudadano. Són factibles unes Corts amb sis grups parlamentaris?

La conjuntura és tan anòmala que tant UPyD com Ciutadans podrien superar la tanca del 5%?

—És clar que podria passar. O que es compenetraren i arribaren a un acord de distribució territorial... En aquest moment, UPyD i Ciutadans sobretot s'alimenten de votants conservadors, fins i tot alguns dels seus quadres provenen del PP. Quan les participacions són molt baixes, passen coses atípiques: recordeu que José María Ruiz Mateos va arribar a ser eurodiputat. Amb participacions molt altes o molt baixes, tot és possible.

—Fa anys que la dels comicis valencians està pels volts del 70%, uns 10 punts per sota que en les conteses estatals. És descartable que l'escàs 60% que preveuen les enquestes per al 2015 arribe al 70% habitual?

—La intenció directa de vot és baixa com no ho havia estat mai, i per això mateix, la clau de volta és la imputació de vot dels que diuen que encara no saben si votaran o no. S'ha capgirat la truita:

podem deduir amb una probabilitat elevada a quin partit votarà cadascú, però no tenim prou informació per a esbrinar qui participarà i qui no, el dia decisiu. D'això, els polítics en diuen desafecció, però en anàlisi política, se'n diu alienació política i competència política. Entre els alienats, n'hi ha de molt interessats per la política però descontents amb el sistema i uns altres de totalment desinteressats, tots els quals no se senten representats, mentre la competència política té a veure amb la sensació de no disposar de prou coneixements i informació per a participar en un procés electoral. Cap enquesta,

“Sense la conjunció de crisi ferotge i corrupció galopant, el desgast del PPCV seria mínim”

ni tan sols les del CIS, no afina prou la imputació de participació, sinó que totes únicament es concentren en la imputació de vot. Ni a Espanya ni als altres països on he treballat –França, Alemanya, Anglaterra, etc.– no es fan models d'estimació electoral en dues fases, i en les circumstàncies actuals, sense disposar de la primera clau –la participació final– no es pot obtenir un resultat d'imputació de vot gaire fiable, vas del tot desorientat. De fet, em fa l'efecte que les enquestes actuals infraestimen la participació.

—**El bipartidisme pateix de valent. Els dos grans partits estatals recuperaran terreny així que s'acosten els comicis o estan condemnats a caure en picat, respecte a les eleccions anteriors?**

—La imatge pública de Mariano Rajoy ha virat cap a la dreta i ha deixat un espai considerable al centre i el centre-dreta, que és l'espai on s'ha instal·lat Rosa Díez. La nova llei d'interrupció de l'embaràs és un pas més, en aquest sentit. L'obsessió de no perdre vots per la dreta ha dut el PP a perdre'n pel centre...

—**...per la dreta, qui li'n pot furtar?**

—Ningú, però els principals referents del partit són extremadament conservadors. No és una qüestió d'electorat, sinó d'estructura de partit. No tindràs futur al si del partit si no hi ets afí, ideològicament. Alberto Ruiz-Gallardón, amb la seua ideologia prèvia, mai no hauria evolucionat al si del PP, i ara, amb la referida llei, prova de posicionar-se amb vista al futur, internament. La majoria de ministres de Rajoy són exòtics: el d'Estrangers [José Manuel García-Margallo], el d'Interior [Jorge Fernández Díaz] fent acudits sobre Franco... Els han deixat el centre lliure, a UPyD i Ciutadans, que es poden convertir en el CDS dels anys vuitanta.

—**Els socialistes no estan en condicions d'atreure suports pel centre?**

—El PSOE ho té molt i molt magre. Generacionalment van quedar despenjats fa molt de temps. Els fills del *baby boom* van estrenar-se a les urnes a la darrereria dels vuitanta i, de manera majoritària, s'han socialitzat com a votants del PP. El PSOE va estrangular-se per sota com a conseqüència dels escàndols de corrupció i ha retingut pocs votants joves. És mala cosa, perquè els electors van morint-se i el partit no es realimenta

per sota, és a dir, que el PSOE s'esgota tot solet. El punt d'inflexió va ser l'any 1996, quan van entrar molts més nous votants del PP que del PSOE, tant en l'àmbit estatal com en el valencià.

—**En efecte, sempre s'ha dit que els valencians voten en clau espanyola, però al 2015, el PPCV durà 20 anys seguits a la Generalitat. No els passarà factura això, tenint en compte que ha fracassat el seu model? El PPCV pot obtenir un resultat clarament inferior al del PP en les eleccions estatals que se celebraran aquell mateix any?**

—Més enllà de casos concrets a escala locals, mai no he vist un govern que haja estat castigat per la corrupció, ni que fóra en temps de crisi econòmica. Però el 2015, per primera vegada, la corrupció galopant i la crisi ferotge aniran de la mà. La dimensió política del 15M –allò de “li diuen democràcia però no ho és”– i la dimensió social d'aquest moviment –els desnonaments, la crítica als bancs, la pèrdua de l'estat del benestar– han obert la porta a la penalització de la corrupció. La gent relaciona els papers de Bárcenas amb els desnonaments, molts entenen que la política és la gran culpable dels seus problemes vitals, i aquesta conjunció és la que pot infringir un càstig sever al PP. Sense ella, el desgast del PPCV seria mínim, malgrat les moltes coses que han passat a la Comunitat Valenciana.

—**El discurs anticatalanista que atia el PPCV encara dóna fruits o està amortitzat, electoralment?**

—Una cosa és el discurs tradicional del PPCV sobre Catalunya i una altra la situació estatal, que és permeable. Des d'aquest punt de vista, Catalunya fa un gran favor al PP i als partits que competeixen amb ell per l'espai de centre i del centre-dreta. Catalunya ha desplaçat el debat d'allò que interessa tothom –la desocupació, els desnonaments, la corrupció...– cap a aspectes identitaris i emocionals, on més còmoda es troba la dreta i l'esquerra queda descol·locada. Si el govern català continua endavant amb la seua aposta per la consulta, com de segur que passarà, el PPCV podria recuperar vot de manera significativa. Cal tenir en compte que el líder del PSPV, Ximo Puig, té un component valencianista fort, tot i que darrerament l'haja suavitzat.

—**Els votants del PSPV castigarien Puig per la consulta catalana, doncs?**

“Quan la situació és tan volàtil com ara, cada errada es paga cara”

—L'any 2008, quan el PSPV va celebrar l'11è congrés nacional, en què va resultar escollit Jorge Alarte, van encarregar-me una anàlisi demoscòpica que els ajudara a comprendre què estava passant a la Comunitat Valenciana. Aquell estudi deixava clar que la gran majoria de ciutadans se sentien alhora valencians i espanyols, i que tan sols una minoria era exclusivament valencianista i desitjava més autogovern. En canvi, Ximo Puig té un discurs de tall valencianista, que ha atenuat però reviscolarà a la llarga. Aquest discurs competeix amb el de Compromís, marcadament nacionalista, i amb Esquerra Unida, també percebuda com a nacionalista. Tot plegat, sumat a l'amenaça del tripartit que esbomba el PPCV, pot fer emigrar votants socialistes cap a UPyD i Ciutadans, i provocar la *tempesta perfecta* que permeta al PPCV conservar la majoria absoluta.

—**Com seria la *tempesta perfecta*?**

—Parlant en termes culinaris, és com un plat que porta molts ingredients però que destaca perquè està excessivament picant o salat. PSPV, Compromís i Esquerra Unida parlen cada dia de la crisi, la corrupció i la mala gestió del PPCV, però un grau excessiu de nacionalisme en el seu discurs seria un condiment que faria insípid la resta de sabors.

—**Seguint aquesta lògica, Mònica Oltra atrauria més vots cap a Compromís que no Enric Morera.**

—Prou bé que ho saben ells, però una altra cosa és la situació dels partits, les majories i les minories internes.

—**El *sorpasso* de la coalició Compromís al PSPV és descartable?**

—Res no és descartable. El PSPV està encara més deteriorat que el PSOE, i, a més, insisteix a deteriorar-se més i a suïcidar-se en segons quins llocs. Si el PSPV continua per aquesta senda, Oltra és la candidata de Compromís i hi ha una participació molt baixa, el *sorpasso* no és una quimera. Quan la situació és tan volàtil, cada errada es paga cara. Fins i

tot les campanyes electorals, sovint poc transcendentals, poden ser decisives.

—**Compromís, pel seu vessant nacionalista, té un problema de penetració a les comarques meridionals que en el cas del PSPV-PSOE no és tan acusat, malgrat episodis guerracivilesocs com el de l'agrupació d'Alacant.**

—El Bloc ha fet amb Compromís allò que el PCE va fer amb Esquerra Unida als anys vuitanta. En veure que electoralment havia tocat sostre, va integrar-se en una coalició en què, de qualsevol manera, és clarament hegemònic. El logotip del somriure de Compromís, com el de CiU, transmet modernitat i joventut, un salt qualitatiu que uns altres partits no han sabut fer. Compromís ha llimat els aspectes més punxeguts que tenia el Bloc i l'ha fet molt més atractiu electoralment, s'ha erigit en “el nou” i a les comarques d'Alacant, si més no a escala municipal, pot aconseguir uns bons resultats.

—**Què voleu dir amb “el nou”?**

—És un fenomen polític curiós. Quan un partit irromp en el panorama polític o se'n separa d'un altre, tothom comença a dir-li “el nou”. A Espanya, malgrat que ella porta tota la vida en política, “el nou” és el partit de Rosa Díez. Doncs bé, quan “el nou” es posa de moda, no importa què diga o què no, té l'èxit garantit. La gent vol allò que no existeix i que potser no existirà mai, però que siga nou, i aquest *virus* aporta ara mateix molts vots tant a UPyD com a Compromís.

—**Suposem que a partir del 2015 no governara el partit més votat i que no hi haguera un acord tripartit. La societat valenciana és prou madura per a tenir un Consell bipartit en minoria?**

—La gent està preparada per a ser defraudada novament? Si amb un altre govern la seua realitat no canviara gaire, cosa ben probable ateses les circumstàncies, com reaccionaria?

—**El millor que li pot passar a l'oposició és que governe el PP en minoria, i esperar un moment més propici?**

—Vull dir que algunes situacions són molt fotudes: de vegades fas allò que et convé a curt termini però ets conscient que et perjudicarà a mitjà i llarg termini.

—**Suggeriu un escenari com el de Galícia: el PP, regenerat en només tres anys després de 16 a la Xunta, derrota a la primera el bipartit progressista.**

—És un escenari plausible.

Així com el modernisme remet a Gaudí i el surrealisme a Dalí, la paraula *tripartit* remet a Catalunya, i més concretament, a les dues ocasions —del 2003 al 2006 i del 2006 al 2010— en què el PSC, ERC i ICV-EUiA van governar coalitzats. La primera, sota la presidència de Pasqual Maragall, i la segona, amb José Montilla al Palau de la Generalitat.

La fórmula del tripartit va generar desconfiança per la manca de tradició i, potser a causa d'això, va comportar l'anatematització del terme. En el cas valencià, aquells executius catalans —i els espanyols de José Luis Rodríguez Zapatero, a partir del 2004— van esdevenir l'enemic exterior perfecte, fins al punt que Francisco Camps va abocar-hi victimisme a cabassos i va reomplir-los de vots, repetidament.

Però com funciona un govern d'aquest tipus? EL TEMPS ha demanat per la seua experiència als tres protagonistes principals del segon tripartit, l'anomenat Pacte d'Entesa, i tant José Montilla —president, en representació del PSC— com Josep-Lluís Carod-Rovira —vice-president, aleshores sota les sigles d'ERC— i Joan Saura —conseller d'Interior, en nom d'ICV—, hi han accedit amablement. Montilla i Saura són actualment senadors de l'Entesa pel Progrés de Catalunya, i Carod-Rovira, de la seua banda, ja és fora d'Esquerra. Les opinions de tots tres poden servir com a guia —com a manual de supervivència, si es vol— per als actors d'un hipotètic tripartit valencià.

Perquè, de dubtes, en sorgeixen molts, sobretot tenint en compte que el País Valencià ha viscut una única experiència de govern de coalició, que a més, fou bipartida i conservadora: el conegut com el *pacte del pollastre*, que va unir el PP i la regionalista Unió Valenciana (UV) del 1995 al 1999 i que va signar-se, de matinada, al despatx de l'empresari Federico Félix, propietari d'una important empresa avícola.

Aquell pacte va casar el gall més gran de les Corts valencianes, el PP d'Eduardo Zaplana, que disposava de 42 diputats, amb el pollet més petit de la Cambra, la UV de Vicente González Lizondo, que en tenia només cinc, i va propiciar la fagocitació posterior del partit anticatalanista per excel·lència.